

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

(vypracovává oponent práce)

Studentka:	Barbora Lerchová
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Téma diplomové práce:	Heterogenita třídy a její vliv na výuku hudební výchovy na 1.stupni ZŠ
Vedoucí práce:	Mgr. et Mgr. Ing. Veronika Růžičková, Ph.D.
Oponent práce:	Doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.
Akademický rok:	2021/2022

Koncepce práce a její struktura:

Diplomová práce se zabývá často diskutovaným tématem heterogenity ve všeobecném vzdělávání. Vykazuje promyšlenou konstrukci a strukturovaný obsah (úvod, dílčí kapitoly a subkapitoly, závěr, přílohy). Je patrné i její kvalitní vedení.

Obsahová stránka:

U předložené diplomové práce oceňuji stručnou a výstižnou charakteristiku problematiky heterogenity v jednotlivých historických obdobích. Autorka v nich s přehledem charakterizuje akceptované a neakceptované normy společenského chování. Uvádí hlavní představitele, kteří se odborně a exekutivně zasloužili o realizaci příslušných modelů. Na straně 13 je v poznámce nepřesně uvedena hodnota Marie Terezie. Byla kromě mnoha hodností také královnou zemí Koruny české (Morava nebyla královstvím, byla markrabstvím). Na straně 15 je chybně uvedeno, že existovaly školy obecné a měšťanské v délce 8 let. Autorka ve svém zpracování vychází z názorů autorů, kteří jsou v tomto ohledu reprezentativní. Jak uvádí, vzdělávání dětí, které vyžadovaly zvláštní péči, bylo přesunuto po 2. světové válce do zvláštních škol a také zvláštních internátních škol nebo jiných speciálních vzdělávacích zařízení. Je škoda, že problematiku zvláštních škol diplomantka více neosvětlila. Mohla alespoň částečně analyzovat vynikající učebnice těchto škol, vzdělávací plány, spolupráci s podniky, návaznost na širokou síť zvláštníškolských učňovských zařízení, ve kterých se následně absolventi zvláštních škol učili řemeslům, aby se kvalifikovaně zapojili do společenského života. Mohla posoudit přínosy pro maximální rozvoj intelektových a emočních osobnostních faktorů u dětí umístěných ve zvláštních školách, zejména z aspektů individuálního přístupu ve třídách s malým počtem dětí, vybavení těchto škol speciálními učebními pomůckami, povinnosti pedagogů mít odborné vzdělání (defektologii a později speciální pedagogiku) aj. Mohla také konfrontovat podobné názory jako má Irena Kašparová

se zkušenostmi učitelů a vychovatelů těchto zařízení nebo osobnostních psychologů, a tak představit pravdivě klady a nedostatky inkluzivní vzdělávací strategie. Zajímavé by bylo také sledovat uplatnění absolventů tehdejších zvláštních škol v profesní praxi (po absolvování zvláštnoškolských učebních oborů) a komparovat tyto poznatky s profesním uplatněním dětí se speciálními potřebami, které už absolvovaly běžné školy a prošly inkluzivním vzděláváním. Z tohoto důvodu si nemyslím, že je tvrzení uvedené ve spise I. Kašparové opřeno o relevantní výzkum a je pouze tvrzením. Diplomantka relevantně osvětluje vzdělávací legislativu českého školství ve vytyčeném tématu. Všechny prameny správně cituje. Některá témata jsou stále sporná, proto se diplomantka mohla k nim i osobně výrazněji vymezit.

V obdobném historickém kontextu se diplomantka zaměřila na sledování významu hudební výchovy ve školství a snažila se postihnout aspekt náhledu na osobnostní rozdílnost. S jejím hodnocením souhlasím. Chci jen upřesnit, že do našeho školství se Orffovy myšlenky a Orffův systém dostaly až v 60. letech minulého století a do Československa je vnesl Vladimír Poš. Nemohu taky souhlasit s tím, že se v období první republiky šířila hudební vzdělanost spíše soukromě, jak to napsala do své práci diplomantka. Naopak ve společnosti se všeobecnému hudebnímu vzdělávání věnovala velká pozornost. Konference Společnosti pro hudební výchovu v roce 1934 a pak i 1936 v Praze totiž znamenaly mohutný impuls i pro celý hudební svět (Mezinárodní centrála byla v Praze, později vznikla z těchto základů i světová ISME). V letech šedesátých a sedmdesátých měla diplomantka pojednat o velkém hnutí hudebních pedagogů v duchu myšlenek C. Orffa. František Sedlák ho nazval obdobím renesance hudebního vzdělávání. Měla tuto modernizaci hudební výchovy popsat, protože byla završena hudebně pedagogickou inovací hudebního vzdělávání koncem sedmdesátých let minulého století (zařazení hudebně pohybové výchovy a instrumentálních činností), rozvojem hudební psychologie a hudební pedagogiky jako vědních disciplin, které zdůrazňovaly potřebu hudby pro každého člověka, vysvětlovaly její všestranný význam aj. Jako důležité bylo chápáno vznik základních škol s prohloubenou hudební výchovou v každém okrese od počátku sedmdesátých let a tzv. estetizace veškerého vzdělávání (včetně učňovského) těsně před rokem 1989. Popis systému vzdělávání po roce 1989 je v souladu s aktuálně proklamovanými hodnotami. Studentka mohla využít ve větší míře mnoho soudobých materiálů, které představují současné myšlení a strategii, „váhání“ i rozporné názory na hudební vzdělávání ve všeobecných školách. Významnou roli v tomto zápase hrají organizace jako jsou Společnost pro hudební výchovu (založená v roce 1934), Asociace učitelů hudební výchovy (založená nedávno), Česká Orffova společnost (z počátku 90. let minulého století) a mnohé jiné. Konstatuji, že diplomantka uskutečnila výčet různých druhů heterogenity, které se projevují ve vyučovacím procesu. Tento přehled je dostatečný a kvalitně přiblížen.

Praktická část má podobu výzkumu, který se uskutečnil u dětí mladšího školního věku v základní škole, která funguje s běžným vzdělávacím zaměřením, ale v některých třídách se specializuje na práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, například nápravu řeči, inkluzi žáků s poruchami učení, chování nebo obojího. Otázkou zůstává, proč nejsou v této škole všechny děti integrované do běžných tříd? Osobně se domnívám, že důvodem je skutečnost, že škola má moudré vedení. Výzkumná část obsahuje správně volené cíle výzkumu a analýzu metod, převážně kvalitativních, jejichž prostřednictvím diplomantka získala potřebné výstupy, které cílům odpovídaly. V textu měl být stručně formulován i předmět výzkumu. Pozorování a rozhovor byly pečlivě připraveny a byly doplněny záznamovými listy, které byly následně objektivně vyhodnoceny. Magisterské práci by prospělo, kdyby byl všude uplatňován pluralis maiestatis (latinský záznam). Bylo by vhodné před Závěr začlenit Diskuzi. Výsledky výzkumu ukázaly, jaké vzdělávací strategie mohou pozitivně ovlivnit efektivitu hudebního vzdělávání, jaká specifika má hudba vůči ostatním vzdělávacím předmětům, byly pojmenovány odlišnosti. Autorka také přehledně vyhodnotila názory pedagogů na náročnost hudební výuky a taky proces individualizace. Tato zjištění jsou významná a jsou ještě akcentována v závěru diplomové práce. Bylo by vhodné, aby více textu bylo věnováno také úloze osobních asistentů, kteří jsou dnes ve většině tříd.

Jazyková stránka:

Po jazykové stránce je předložena diplomová práce kvalitní. Obsahuje minimálně některé gramatické nebo stylistické nedostatky: Na straně 25 je chybná formulace: „Aby jim škola přidělila pracovního místo...“

Formální stránka:

Formální stránka diplomové práce je v pořádku. Autorka správně cituje odbornou literaturu a internetové zdroje. Čerpá z reprezentativního seznamu literatury a elektronických zdrojů.

Otázky pro obhajobu:

1.

Proč jste dělala svůj výzkum heterogenity ve škole, která není pro současný vzdělávací systém reprezentativní? *(Podle logiky textu vaší diplomové práce by bylo přece lépe heterogenitu zkoumat v přirozeném prostředí běžné školy a ne ve škole, kde jsou děti separované do běžných a speciálních tříd.)*

2.

Hudební činnosti ve třídě vedou k sociálnímu sblížení všech dětí - nejenom v oblasti hudby. V jakém smyslu je tedy hledání individuálních specifíků nosné pro hudební výchovu, když hlavní hodnotou hudby a hudebních činností jsou sociální aspekty, součinnost?

3.

Kolik bylo dětí ve třídách pro děti se speciálními potřebami a kolik bylo dětí ve třídách běžných? Je podle Vašeho názoru vhodné, aby děti se speciálními potřebami byly v běžných třídách s velkým počtem dětí? Uskuteční se pozitivně v takovém prostředí proces jejich integrace?

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji **velmi dobře**.

V Plzni dne 31.července 2022

.....
doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.